Tenebrae Choir

Playlist voor de Tudors

Rachel Haworth, Victoria Meteyard, Laura Newey, Rosanna Wicks sopraan
Hannah Cooke, Martha McLorinan alt
Jeremy Budd, Tom Castle tenor
William Gaunt, Jonathan Howard, George Vines bas

Nigel Short muzikale leiding

◆ renaissance ◆ circa 70 minuten ◆ geen pauze

Robert White ca. 1538–1574
Christe qui lux es et dies III

William Byrd ca. 1540–1623
Mass for four voices
Kyrie
Gloria
Sanctus – Benedictus
Agnus Dei

Robert White
Christe qui lux es et dies IV
Exaudiat te Dominus

Thomas Tallis ca. 1505–1585
Sancte Deus
If ye love me

William Mundy ca. 1528–ca. 1591
Vox Patris caelestis

Vrienden maken het mogelijk. Heeft u genoten van dit concert? Word Vriend van het Festival Oude Muziek Utrecht & Tournees en geef oude muziek zo een toekomst in Nederland. Als Vriend krijgt u bovendien korting op onze concerten en cd's, een voorsprong op het bestellen van festivalkaarten, en viermaal per jaar het Tijdschrift Oude Muziek (TOM). Meer informatie vindt u op www.oudemuziek.nl/vrienden.

Toelichting

William Byrd en Thomas Tallis mogen dan de hitlijst van Tudor-componisten aanvoeren, Robert White en William Mundy verdienen dezelfde roem. Alle vier leefden in een periode waarin Engeland voortdurend heen en weer werd geslingerd tussen trouw aan het katholieke Rome en een steeds sterker protestantisme. Deze religieuze omwentelingen hadden grote invloed op de muziek.

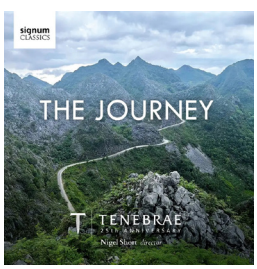
Robert White behoorde tot de elite van de Tudor-componisten die onder verschillende, religieus tegengestelde vorsten bleven werken. Hij componeerde meerdere bewerkingen van de hymne *Christe qui lux es et dies*, waarin gregoriaanse melodieën worden afgewisseld met meerstemmige zettingen. In de derde versie ligt de cantus firmus in de bovenstem, waardoor deze goed herkenbaar is. De vierde versie plaatst de cantus firmus in de tenor en in augmentatie, wat zorgt voor een warme, volle klank. *Exaudiat te Dominus* is een psalm-motet waarin God wordt gevraagd de koning te beschermen en hem bij te staan. Mogelijk was dit een diplomatieke keuze tegenover zijn koninklijke beschermheren. Het werk werd waarschijnlijk geschreven voor Westminster Abbey of de Chapel Royal.

Hoewel **William Byrd** veel geestelijke muziek schreef, componeerde hij slechts drie missen. Katholieke muziek bezitten of uitvoeren kon ernstige gevolgen hebben. Daarom bevatten zijn handschriften geen informatie die hem gemakkelijk met het katholicisme kon verbinden. Waarschijnlijk waren de missen bedoeld voor clandestiene katholieke vieringen van zijn beschermheer Sir John Petre. Byrd hoorde zijn muziek dus vermoedelijk niet in de grote akoestiek van een kathedraal, maar in kleine ruimtes. Vooral het slot van het Agnus Dei wordt door sommige critici gezien als een hoogtepunt van de vocale muziek van deze tijd. Overlappende suspensies vormen een aangrijpende smeekbede. Mogelijk verwijst het woord *nobis* – 'voor ons' – naar het lot van de onderdrukte katholieken.

Ook **Thomas Tallis** was diepgeworteld in de Engelse koortraditie. Hij werkte onder verschillende vorsten en wist, ondanks zijn katholieke overtuiging, zijn positie te behouden. Zijn aanpassingsvermogen is duidelijk hoorbaar in zijn muziek. *Sancte Deus*, uit de regeerperiode van Hendrik VIII, heeft een uitgesproken Roomse en zelfs oosters-liturgische sfeer. *If Ye Love Me* ontstond daarentegen onder de protestantse Edward VI. Componisten werden toen verplicht Engelse teksten te gebruiken en een eenvoudiger stijl te hanteren.

William Mundy schreef het motet *Vox Patris caelestis*. De tweestemmige opening vertoont opvallende overeenkomsten met Byrds Agnus Dei, dat kort na Mundy's dood gecomponeerd werd. Het is een indrukwekkend werk van enorme schaal voor zijn tijd. De tekst combineert de zinnelijkheid van het Hooglied met verzen ter ere van de Maagd Maria en is bedoeld als muzikale meditatie voor Maria-Tenhemelopneming. Daarmee sluit Mundy zich aan bij de katholieke inslag van Mary Tudor. Onder Elizabeth I, die de Reformatie verder doorzette, zou zo'n uitgesproken katholiek werk onaanvaardbaar zijn geweest.

Greg Murray

CD-verkoop
Bij dit concert wordt o.a. de nieuwe cd *The Journey* van Tenebrae Choir verkocht. Vrienden krijgen korting op vertoon van hun Vriendenpas. Wilt u Vriend worden? Meer informatie vindt u op www.oudemuziek.nl/vrienden.

Teksten

Christe qui lux es et dies

Christe qui lux es et dies,
Noctis tenebras detegis,
Lucisque lumen crederis,
Lumen beatum praedicans.

Precamur Sancte Domine,
Defende nos in hac nocte,
Sit nobis in te requies,
Quietam noctem tribue.

Ne gravis somnus irruat,
Nec hostis nos surripiat,
Nec caro illi consentiens,
Nos tibi reos statuat.

Oculi somnum capiant,
Cor ad te semper vigilet,
Dextera tua protegat
Famulos qui te diligunt.

Defensor noster aspice,
Insidiantes reprime,
Guberna tuos famulos,
Quos sanguine mercatus es.

Memento nostri Domine
In gravi isto corpore,
Qui es defensor animae,
Adesto nobis Domine.

Deo Patri sit gloria,
Eiusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito,
Et nunc et in perpetuum.
Amen

Christus die het licht en de dag zijt,
u verdrijft het duister van de nacht,
u wordt het licht van het licht genoemd,
omdat u het gezegende licht aankondigt.

Wij bidden u, Heilige Heer,
bescherm ons in deze nacht,
laat ons in u onze rust vinden,
geef ons een kalme nacht.

Laat onze slaap vrij van zorgen zijn,
laat de vijand ons niet ontvoeren,
noch het vlees met hem samenzweren,
en ons onder uw blik schuldig maken.

Hoewel onze ogen zijn gevuld met slaap,
laat onze harten voor u wakker blijven.
Moge uw rechterhand
uw trouwe dienaren beschermen.

U bent ons schild, sla acht,
op hen die op u wachten,
en leid uw dienaren,
die u met uw bloed heeft losgekocht.

Herinner ons, Heer,
die de last van dit aardse lichaam dragen,
u bent de verdediger van onze ziel,
wees ons nabij, Heer.

Lof zij God de Vader,
en zijn enige Zoon,
met de Heilige Geest,
zowel nu als altijd.
Amen.

Mass for four voices

Kyrie
Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Heer, ontferm u over ons.
Christus, ontferm u over ons.
Heer, ontferm u over ons.

Gloria

Gloria in excelsis Deo.	Lof aan de allerhoogste God.
Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.	En vrede op aarde aan de mensen die Hij liefheeft.
Laudamus te. Benedicimus te.	Wij loven u. Wij prijzen u.
Adoramus te. Glorificamus te.	Wij aanbidden u. Wij verheerlijken u.
Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.	Wij danken u voor uw grote goedheid.
Domine Deus, Rex caelestis,	Heer God, hemelse Koning,
Deus Pater omnipotens.	God, almachtige Vader.
Domine Fili unigenite, Iesu Christe.	Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.	Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader.
Qui tollis peccata mundi,	U, die wegneemt de zonden der wereld,
miserere nobis.	ontferm u over ons.
Qui tollis peccata mundi,	U, die wegneemt de zonden der wereld,
suscipe deprecationem nostram.	aanvaard ons gebed.
Qui sedes ad dexteram Patris,	U, die zit aan de rechterhand van de Vader,
miserere nobis.	ontferm u over ons.
Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus.	Want u alleen bent heilig, u alleen de Heer.
Tu solus Altissimus, Jesu Christe.	U alleen de Allerhoogste, Jezus Christus.
Cum Sancto Spiritu,	Met de Heilige Geest,
in gloria Dei Patris.	in de heerlijkheid van God de Vader.
Amen.	Amen.

Sanctus – Benedictus

Sanctus, Sanctus, Sanctus,	Heilig, Heilig, Heilig, de Heer,
Dominus Deus Sabaoth.	de God der hemelse machten.
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.	Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Osanna in excelsis.	Hosanna in den hoge.
Benedictus qui venit	Gezegend is Hij die komt
in nomine Domini.	in de naam des Heren.
Osanna in excelsis.	Hosanna in den hoge.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,	Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
miserere nobis.	ontferm u over ons.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,	Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
miserere nobis.	ontferm u over ons.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,	Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld,
dona nobis pacem.	geef ons vrede.

Exaudiat te Dominus

Exaudiat te Dominus in die tribulationis;	Moge de Heer u antwoorden in dagen van nood
protegat te nomen Dei Iacob.	en de naam van Jakobs God u beschermen,
Mittat tibi auxilium de sancto,	moge Hij hulp zenden uit zijn heiligdom,
et de Sion tueatur te.	uit Sion u bijstaan.
Memor sit omnis sacrificii tui,	Moge Hij al uw gaven gedenken,
et holocaustum tuum pingue fiat.	uw brandoffers welwillend aanvaarden.

Tribuat tibi secundum cor tuum,
et omne consilium tuum confirmet.

Laetabimur in salutari tuo;
et in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas;
nunc cognovi quoniam salvum fecit Dominus
christum suum.
Exaudiat illum de caelo sancto suo,
in potentatibus salus dexterae eius.
Hi in curribus, et hi in equis;
nos autem in nomine Domini Dei nostri
invocabimus.
Ipsi obligati sunt, et ceciderunt;
nos autem surreximus et erecti sumus.
Domine, salvum fac regem,
et exaudi nos in die qua invocaverimus te.

Moge Hij geven wat uw hart verlangt,
en al uw plannen doen slagen.

Laat ons juichen om uw overwinning,
het vaandel heffen, in de naam van onze God.

Moge de Heer al uw wensen vervullen.
Nu weet ik zeker: de Heer schenkt de overwinning
aan zijn gezalfde.
Hij antwoordt hem uit zijn heilige hemel
met de overwinning door zijn machtige hand.
Anderen vertrouwen op paarden en wagens,
wij op de naam van de Heer, onze God.

Anderen buigen en vallen ter aarde,
wij richten ons op en houden stand.
Heer, schenk de koning de overwinning,
antwoord ons wanneer wij u aanroepen.

Sancte Deus

Sancte Deus, Sancte Fortis,
Sancte et Immortalis, miserere nobis.
Nunc, Christe, te petimus,
miserere, quaesumus.
Qui venisti redimere perditos,
noli damnare redemptos:
Quia per crucem tuam redemisti mundum.
Amen.

Heilige God, heilige machtige, heilig en
onsterfelijk: wees ons genadig.
Nu, Christus, wij vragen u, wij bidden u,
wees ons genadig.
Gij die kwam om de verlorenen te verlossen:
veroordeel hen niet.
Want door uw kruis heeft u de wereld verlost.
Amen.

If ye love me

If ye love me, keep my commandments.
And I will pray the Father,
And He shall give you another comforter,
That He may 'bide with you forever;
E'en the sp'rit of truth.

Als je Mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden.
Dan zal ik de Vader vragen
jullie een andere pleitbezorger te geven,
die altijd bij je zal zijn;
de Geest van de waarheid.

Vox Patris caelestis

Vox Patris caelestis
ad sacram virginem Mariam,
filii eius genitricem, in eius migratione
a corpore mortali in hiis verbis prorumpens:

Tota pulchra es, amica mea,
mihi amabilissima Annae prolis,
virgo sacratissima Maria,
et macula ab ineunte conceptionis tuae
instanti vel usquam non est in te.

De stem van de hemelse vader sprak,
op het moment van de transfiguratie
van haar sterfelijke lichaam, aan Maria,
moeder van zijn zoon, de volgende woorden:

Je bent mooi, mijn geliefde,
mijn liefste dochter van Anna,
meest heilige maagd Maria,
vrij van elke schuld
sinds het moment van jouw conceptie.

Favus distillans labia tua ex corde purissimo
verba mira dulcedinis spiritualis gratia.

Iam enim hiems terreni frigoris et miseria
transit:
flores aeternae felicitatis et salutis
mecum tibi ab aeterno praeparatae olfacere
et sentire apparuerunt.

Vineae florentes odorem caelestis ambrosianae
dulcedinis dederunt;
et vox turturis,
quae mea tui dilectissimi
amatoris sola est exoptatio te amplecti,
audita est in terra nostra tali sonante gratia.

Surge, propera amica mea, columba mea,
formosa mea de terra longinqua miseriis plena,
et veni in terram quam monstravero tibi.

Veni de corpore mortali
et induante mea corcula
vestitu deaurato circumdata varietate
caelestis gloriae.
Veni ad me, dilectissimum amatorem tuum,
prae omnibus adamata,
et ponam in te thronum meum
quia concupivi speciem tuam.

Veni de Libano monte mundano quaquam
altissimo humanae contemplationis,
ad montem Sion ubi innocentes manibus et
corde ascendere deberent.

Veni ad me, Assuerum verum,
Esther mea nobilissima,
pro populo tuo oratura mecum in aeternum
manere et delectare.
Te mea nobilissima, pro populo tuo oratura
mecum in aeternum manere et delectare.

Te omnes caeli cives summo desiderio
exoptant videre.
Veni, veni, veni caelesti gloria coronaberis.
Amen.

Als uit een honingraat stromen van jouw lippen
de meest pure woorden, wonderbaarlijk met de
gratie van lieflijke spiritualiteit.
Want nu is de aardse winter met zijn kou en
ellende verdwenen: de bloemen van eeuwig geluk
en verlossing zijn verschenen,
bestemd voor jou om met mij voor eeuwig te
ruiken en te voelen.

Bloeiende ranken geven een geur van zoete,
hemelse ambrosia;
en de stem van de tortelduif, wat mijn enige
verlangen is – jouw tederste minnaar – in jouw
omhelzing, wordt gehoord
in het land dat zich verheugt om deze klank.

Ontwaak, maak voort, mijn lief, mijn duif,
mijn schoonheid uit een ver land vol ellende,
en kom in het land dat ik jou zal tonen.

Treed uit dit sterfelijke lichaam,
en ik zal je kleden, mijn hartelief,
in een gewaad bezet met de vergulde variëteiten
van hemelse glorie.
Kom tot mij, jij liefste van alle geliefden,
jij die geliefd bent voor alles,
en ik zal mijn troon naast jou zetten,
want ik verlang naar jouw schoonheid.

Kom van de Libanon,
hoogste berg van menselijke ervaring,
naar de berg Sion, die zij die onschuldig zijn
in daden en in bedoelingen waardig zijn te
bestijgen.

Kom tot mij, ware Ahasveros,
Esther, mijn meest nobele,
om te bidden voor jouw volk,
en om bij mij te blijven en te genieten.
Mijn meest nobele, om te bidden voor jouw volk,
en om bij mij te blijven en te genieten.

Met het diepste verlangen hopen alle bewoners
van de hemel jou te zien.
Kom, om gekroond te worden met hemelse glorie.
Amen.

Biografie

Het bekroonde Tenebrae Choir wordt geprezen als 'fenomenaal' (*The Times*) en 'verwoestend mooi' (*Gramophone Magazine*). Onder leiding van Nigel Short treedt het ensemble wereldwijd op, onder andere tijdens de BBC Proms, in Wigmore Hall en op het Sydney Festival, met uitmuntende uitvoeringen van muziek uit de renaissance tot hedendaagse werken. Tenebrae werkt samen met toonaangevende orkesten, levert bijdragen aan filmmuziek, waaronder *Avatar: The Way of Water* en *Hamnet*, en heeft een uitgebreid opname-repertoire. Met de programma's *Learning & Connection* en *Schools* ondersteunt het koor jonge zangers en bevordert het een levendige koorcultuur.

Meer zien?

Na dit concert thuis genieten van meer Tenebrae Choir? Neem ook eens een kijkje op Early Music Television!

Early Music Television (EMTV) is hét streaming platform voor oude muziek. Hier vindt u opnames van meer dan 500 concerten met de mooiste muziek uit de middeleeuwen, renaissance en barok.

Tournee

ma 12 okt ◆ 20:15
Rotterdam, De Doelen, Jurriaanse Zaal

di 13 okt ◆ 20:15
Eindhoven, Muziekgebouw Eindhoven, Hertog Jan Zaal

wo 14 okt ◆ 20:00
Almere, Goede Rede

do 15 okt ◆ 20:15
Utrecht, TivoliVredenburg, Grote Zaal

vr 16 okt ◆ 20:15
Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ, Grote Zaal

za 17 okt ◆ 20:00
Maastricht, Sint-Janskerk

Kaarten en meer informatie:
www.oudemuziek.nl/tenebrae

In samenwerking met De Doelen, Muziekgebouw Eindhoven, Goede Rede Concerten, TivoliVredenburg, Muziekgebouw aan 't IJ, Theater aan 't Vrijthof en de Sint-Janskerk. **Met dank aan** Provincie Utrecht, Provincie Flevoland, Gemeente Utrecht, Gemeente Zaanstad, Stichting Oude Muziek Limburg, Stichting Vrienden Oude Muziek, plaatselijke organisatoren, beheerders en alle vrijwilligers.

Festival Oude Muziek Utrecht ◆ Plompetorengracht 4 ◆ 3512 CC Utrecht
T +31 (0)30 232 9000 ◆ info@oudemuziek.nl ◆ www.oudemuziek.nl
Redactie en opmaak: Maria Zwartbol ◆ © 2026 Festival Oude Muziek Utrecht

Binnenkort

Le Caravansérail
Couperins *Leçons de ténèbres*: licht in de duisternis

Twee stemmen, één sobere begeleiding. En plots: licht in de duisternis. De *Leçons de ténèbres* van François Couperin behoren tot het zeldzame soort kunstwerken waarin traditie en genie samenvloeien tot perfectie. Sopranen Rachel Redmond en Maïlys de Villoutreys brengen Couperins rijkversierde muzikale redevoeringen met gratie en demonstreren hoe geraffineerd deze spirituele mijmeringen zijn. Le Caravansérail omlijst de *Leçons* met een suite voor viola da gamba en intieme klavecimbelmuziek.

Kaarten en meer informatie:
www.oudemuziek.nl/caravanserail

wo 9 dec ◆ 20:00
Utrecht, TivoliVredenburg, Hertz

do 10 dec ◆ 20:15
Westzaan, Zuidervermaning

zo 13 dec ◆ 14:15
Eindhoven, Muziekgebouw Eindhoven, Kleine Zaal

ma 14 dec ◆ 20:15
Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ, Grote Zaal

Cantoría XL
¡Feliz Navidad!

Vergeet deftige kerkbanken tijdens kerstmis en ga voor jácaras, gitanillas en fandanguillo's – feestelijke barok die danst, lacht en flirt. Het is het soort vurige vroomheid waarmee componisten als José de San Juan en Sebastián Durón de muren tussen straat en kerk wisten te slopen. Vocaal ensemble Cantoría – specialist in dit repertoire – doet de Spaanse Gouden Eeuw bruisen met liederen vol muzikale mopjes, volkse ritmen en pikante toespelingen. Smaakvolle ingrediënten voor een onvergetelijk kerstfeest!

Kaarten en meer informatie:
www.oudemuziek.nl/cantoria

di 15 dec ◆ 20:00
Utrecht, Domkerk

do 17 dec ◆ 20:00
Maastricht, Onze-Lieve-Vrouwebasiliek

vr 18 dec ◆ 20:00
Almere, Goede Rede

za 19 dec ◆ 20:15
Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ, Grote Zaal

zo 20 dec ◆ 20:30
's-Hertogenbosch, Grote Kerk